

Sygn. akt II Ka 384/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 stycznia 2014r

Sąd Okręgowy w Ostrołęce II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSO Ryszard Warda /spr./

Sędziowie: SO Wiesław Oryl

SO Michał Pieńkowski

Protokolant: Marlena Achcińska

przy udziale Prokuratora Prok. Okr.: Ewy Budzińskiej

oraz w obecności oskarżyciela posiłkowego D. K.

po rozpoznaniu w dniu 23 stycznia 2014r

sprawy **E. P. i A. G.**

oskarżonych o czyn z art. 278§1 kk w zw. z art. 290§1 kk

na skutek apelacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego, prokuratora oraz obrońcę oskarżonego E. P.

od wyroku Sądu Rejonowego w Ostrowi Mazowieckiej z dnia 12 sierpnia 2013r, sygn. akt II K 25/12

orzeka:

1. **zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:**

- w punkcie I wyroku uzupełnia opis czynu przez wskazanie, iż oskarżeni dopuścili się zarzucanego im a/o czynu w lesie na terenie działki nr (...),

- w punkcie IV wyroku zamiast obowiązku naprawienia szkody, na podstawie art. 290§2 kk orzeka od oskarżonych E. P. i A. G. na rzecz oskarżyciela posiłkowego D. K. nawiązkę w kwotach po 2595,52 (dwa tysiące pięćset dziewięćdziesiąt pięć złotych i pięćdziesiąt dwa grosze) zł od każdego z nich,

2. **w pozostałym zakresie utrzymuje zaskarżony wyrok w mocy,**

3. **zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. R. R. kwotę 516,60 zł za obronę z urzędu oskarżonego E. P. w postępowaniu odwoławczym,**

4. **zasądza od oskarżonych E. P. i A. G. na rzecz oskarżyciela posiłkowego D. K. kwoty po 210 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,**

5. **zwalnia oskarżonych E. P. i A. G. od obowiązku ponoszenia kosztów postępowania odwoławczego i przejmuje je na rachunek Skarbu Państwa.**

Sygn. akt II Ka 384/13

UZASADNIENIE

E. P. i A. G. zostali oskarżeni o to, że w okresie od 23 grudnia 2011r do dnia 28 grudnia 2011r w miejscowości M., gmina S. W., działając wspólnie i w porozumieniu po uprzednim wycięciu dokonali kradzieży z lasu 15 sztuk drzew brzoźowych i sosnowych w wyniku czego powstały straty o wartości 4938,09 zł na szkodę D. K., tj. o czyn z art. 278§1 kk w zw. z art. 290§1 kk.

Sąd Rejonowy w Ostrowi Mazowieckiej wyrokiem z dnia 12 sierpnia 2013r wydanym w sprawie II K 25/12 uznał oskarżonych za winnych tego, że w okresie od dnia 23 grudnia 2011r do dnia 28 grudnia 2011r w miejscowości M., gmina S. W. działając wspólnie i w porozumieniu zabrali w celu przywłaszczenia po uprzednim wycięciu, drzewa brzoźowe i sosnowe o wartości 1297,76 zł na szkodę D. K. przy czym oskarżony E. P. czynu tego dopuścił się w stanie znacznie ograniczonej poczytalności, czym wyczerpali znamiona czynu; A. G. z art. 278§1 kk, a oskarżony E. P. z art. 278§1 kk w zw. z art. 31§2 kk i za to oskarżonego A. G. na podstawie art. 278§1 kk i E. P. na podstawie art. 278§1 kk w zw. z art. 31§2 Sąd skazał i wymierzył im kary po 6 miesięcy pozbawienia wolności nie stosując do oskarżonego E. P. nadzwyczajnego złagodzenia kary. Wykonanie tak orzeczonych kar Sąd I instancji warunkowo zawiesił na okres próby wynoszący po 2 lata. Na zasadzie art. 46§1 kk Sąd orzekł wobec oskarżonych środek karny w postaci obowiązku naprawienia szkody poprzez zapłatę solidarnie na rzecz pokrzywdzonego D. K. kwoty 1297,76 zł. W dalszej części zaskarżonego wyroku Sąd zasądził od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy ustanowionego z urzędu kwotę 212,52 zł oraz orzekł o kosztach postępowania.

Apelację od wskazanego wyroku złożyli pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego, oskarżyciel publiczny oraz obrońca oskarżonego E. P..

Pierwszy z apelujących zaskarżając powyższy wyrok na niekorzyść E. P. i A. G. orzeczeniu zarzucił obrazę przepisów prawa materialnego polegającą na niezastosowaniu przez Sąd art. 290§2 kk nakazującego orzeczenie na rzecz pokrzywdzonego od oskarżonych za „wyrąb drzewa albo za kradzież drzewa wyrąbanego lub powalonego” nawiązki w wysokości podwójnej wartości drzewa. W konkluzji apelacji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez uchylenie jego w pkt. IV i w to miejsce zasądzenie na rzecz pokrzywdzonego D. K. od oskarżonych E. P. i A. G. nawiązki w łącznej kwocie 2.595,52 zł.

Oskarżyciel publiczny zaskarżył wyrok Sądu Rejonowego w części dotyczącej oskarżonych E. P. i A. G. na ich niekorzyść. Orzeczeniu temu zarzucił:

1. obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 290§1 kk, polegającą na pominięciu w opisie czynu znamienia określającego miejsce jego popełnienia, tj. lasu, w którym oskarżeni E. P. i A. G. dokonali wycięcia, a następnie zaboru w celu przywłaszczenia drzewa, w sytuacji, gdy z treści uzasadnienia wyroku wynika wprost, iż czyn został popełniony na działce leśnej nr (...) w miejscowości M., a tym samym stanowi kradzież leśną,
2. obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 290§2 kk, polegającą na nie zastosowaniu powołanego przepisu i nie orzeczeniu w stosunku do E. P. i A. G. nawiązki na rzecz pokrzywdzonego, w wysokości podwójnej wartości wyrąbanego drzewa, mimo obligatoryjnego obowiązku, wynikającego ze skazania E. P. i A. G. za kradzież drzewa uprzednio wyrąbanego.

W związku z powyższym skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wskazanie w opisie czynu miejsca jego popełnienia, tj. lasu oraz orzeczenie w stosunku do E. P. i A. G. nawiązek na rzecz pokrzywdzonego, w wysokości podwójnej wartości wyrąbanego drzewa.

Ostatni z apelujących zaskarżył wymieniony wyrok w całości na korzyść oskarżonego E. P.. Orzeczeniu zarzucił:

1. obrazę przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 4 kpk, w zw. z art. 410 kpk i art. 7 kpk poprzez dowolną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego na skutek zaniechania wszechstronnej i wnikliwej analizy zgromadzonych w sprawie dowodów, jakim były wyjaśnienia oskarżonych E. P., A. G. i P. J. oraz pozostałych

świadków, które to zeznania są wewnętrznie sprzeczne i nielogiczne, co w konsekwencji doprowadziło do stwierdzenia, że oskarżony E. P. dopuścił się czynu zarzucanego mu w akcie oskarżenia, tj. działając wspólnie i w porozumieniu z A. G. zabrał w celu przywłaszczenia po uprzednim wycięciu, drzewa brzozone i sosnowe o wartości 1297,76 zł na szkodę D. K.,

2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, mający wpływ na jego treść, a polegający na dowolnej, a w konsekwencji błędnej ocenie materiału dowodowego w szczególności wyjaśnień oskarżonych, zeznań świadka J. P., jak i pozostałych świadków, co w konsekwencji doprowadziło do stwierdzenia, że oskarżony dopuścił się czynu zarzucanego mu w akcie oskarżenia, podczas gdy prawidłowa ocena materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że oskarżony nie dopuścił się popełnienia zarzucanego mu czynu, a został pomówiony przez A. G., że wskazał do wycięcia drzewa w lesie D. K..

Stawiając powyższe zarzuty obrońca oskarżonego E. P. wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu, ewentualnie przez uchylenie zaskarżonego wyroku w części jego dotyczącej i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacje pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego oraz oskarżyciela publicznego w swej warstwie merytorycznej są zasadne, natomiast apelacja obrońcy oskarżonego E. P. nie zasługuje na uwzględnienie.

Niniejsze rozważania należy rozpocząć od omówienia środków zaskarżenia, które doprowadziły do zreformowania wyroku Sądu I instancji. Jak trafnie wywiedli oskarżyciele posiłkowy i publiczny, zaskarżony wyrok został wydany z naruszeniem przepisów prawa, polegającym na nieuwzględnieniu art. 290§2 kk, który statuuje obligatoryjne orzeczenie na rzecz pokrzywdzonego nawiązki. Sąd Rejonowy orzekając w kwestii odpowiedzialności oskarżonych, bez głębszej analizy w pisemnych motywach zaskarżonego rozstrzygnięcia, zaniechał zasądzenia nawiązki z art. 290§2 kk i poprzestał na orzeczeniu obowiązku naprawienia szkody na podstawie art. 46§1 kk. W realiach przedmiotowej sprawy postępowanie takie nie mogło spotkać się z aprobatą Sądu Odwoławczego. W sprawie mamy bowiem ewidentnie do czynienia z przestępstwem tzw. kradzieży leśnej. Oskarżeni dokonali wyrębu drzew brzozowych i sosnowych z działki leśnej należącej do pokrzywdzonego D. K., po czym zabrali je w celu przywłaszczenia. W tej sytuacji Sąd I instancji prawidłowo zmienił kwalifikację prawną czynu zaproponowaną przez organ prokuratorski w akcie oskarżenia z art. 278§1 kk w zw. z art. 290§1 kk na art. 278§1 kk. Modyfikacja podstawy prawnej nie wyeliminowała jednak konieczności zastosowania § 2 art. 290 kk. Zgodnie z brzmieniem tego przepisu w razie skazania za wyrąb drzewa w lesie albo za kradzież drzewa wyrąbanego lub powalonego Sąd orzeka na rzecz pokrzywdzonego nawiązkę w wysokości podwójnej wartości drzewa. Przewidziana w art. 290§2 kk nawiązka ma charakter obligatoryjny i winna być orzekana zarówno w przypadku przypisania sprawcy przestępstwa z art. 290 kk, jak i w przypadkach przypisania sprawcy przestępstwa kradzieży drzewa wyrąbanego lub powalonego, określonego w art. 278§1 kk.

Orzeczenia nawiązki w stosunku do oskarżonych E. P. i A. G. nie wyłącza również wniosek złożony przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego o orzeczenie obowiązku naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody. W takim przypadku Sąd, zgodnie z literalnym brzmieniem art. 46§1 kk, zobligowany jest do orzeczenia w wyroku skazującym tego obowiązku. W przypadku złożenia wniosku dotyczącego obowiązku naprawienia szkody, Sąd nie może bowiem odmówić nałożenia na sprawcę tego obowiązku, jeżeli wina sprawcy została udowodniona oraz wykazane zostało, że w wyniku popełnienia przestępstwa wyrządzona została szkoda. W przypadku zaistnienia przesłanek uzasadniających orzeczenie (również obligatoryjne) nawiązki na podstawie art. 290§2 kk zachodzi więc możliwość orzeczenia wobec sprawcy przestępstwa wyrębu drzewa w lesie albo przestępstwa kradzieży wyrąbanego lub powalonego drzewa jednocześnie, zarówno nawiązki z art. 290§2 kk, jak i obowiązku naprawienia szkody określonego w art. 46 kk. Ponieważ jednak określona w art. 290§2 kk nawiązka ma charakter kompensacyjny, stanowiąc środek uzyskania przez pokrzywdzonego przestępstwem materialnego zadośćuczynienia, należy w przypadku orzeczenia nawiązki za przestępstwo wyrębu drzewa w lesie albo za przestępstwo kradzieży drzewa wyrąbanego lub powalonego, orzec w wyroku skazującym obowiązek naprawienia szkody, w części stanowiącej różnicę między wysokością wywołanej

przestępstwem szkody, a wysokością rekompensaty, jaką pokrzywdzony otrzymał w wyniku orzeczenia nawiazki na podstawie art. 290§2 kk. W niniejszej sprawie wysokość nawiazki przewyższa wartość wyrządzonej szkody, dlatego też zmieniając zaskarżony wyrok, Sąd Odwoławczy odstąpił od zasądzenia odszkodowania. Zgodnie z ukształtowaną linią orzeczniczą należało przy tym zasądzić nawiazkę w podwójnej kwocie, od każdego ze sprawców wycięcia drzewa w lesie, a nie obciążyć ich tym obowiązkiem solidarnie (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 1996r, sygn. akt I KZP 28/96).

W rozpoznawanej sprawie, w opisie czynu przypisanego oskarżonych brak jest wszystkich znamion strony przedmiotowej z art. 278§1 kk. Nie zostało bowiem wskazane, że opisane zachowanie oskarżonych zostało popełnione na terenie działki leśnej nr (...) należącej do pokrzywdzonego D. K.. Uchybienie takie jest tym bardziej poważne, iż odpowiednie ustalenia w tym zakresie zostały poczynione w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Jak już wielokrotnie wspomiano zarówno w orzecznictwie, jak i doktrynie prawa, opis czynu przypisanego w wyroku skazującym powinien zawierać dokładne określenie czasu, miejsca, sposobu i okoliczności popełnienia przestępstwa oraz jego skutków, a zwłaszcza wysokości powstałej szkody. Z punktu widzenia znamion strony przedmiotowej przestępstwa dokładne określenie sposobu i okoliczności jego popełnienia wymaga wskazania w opisie czynu tych elementów przebiegu zdarzenia, które wypełniają te znamiona. Opis czynu powinien w związku z tym zawierać komplet znamion, które zostały wypełnione ustalonym zachowaniem sprawcy. W analizowanym układzie procesowym E. P. i A. G. nie ponoszą odpowiedzialności za „zwykłą” kradzież, lecz za kradzież leśną. W komplecie znamion przypisanych im z art. 278§1 kk znajdują się również na zasadzie czynu uprzedniego współukarane znamiona z art. 290§1 kk. Jednym z nich jest właśnie popełnienie czynu zabronionego na terenie lasu, który według art. 3 ustawy z dnia 28 września 1991r o lasach jest rozumiany jako grunt o zwartej powierzchni co najmniej 0,10 ha, pokryty roślinnością leśną (uprawami leśnymi), tj. drzewami, krzewami i runem leśnym – lub przejściowo jej pozbawiony – przeznaczony do produkcji leśnej lub stanowiący rezerwat przyrody. Z zaliczonych w poczet materiału dowodowego dokumentów oraz dokumentacji fotograficznej jednoznacznie wynika, że działka D. K. numer (...)spełnia powyższe wymogi. Stanowi ona użytek o powierzchni 4200 m² (0,42 ha) pokryty roślinnością leśną, a nadto w wypisie i wyrzysie z rejestru gruntów sklasyfikowano ją jako użytek leśny (Ls). Z tych powodów opis inkryminowanego zachowania oskarżonych został uzupełniony, tak by odzwierciedlał całą zawartość kryminalną znamion wyrażonych w art. 278§1 kk i art. 290 kk.

Kierując niniejsze rozważania w stronę zarzutów wyartykułowanych przez obrońcę oskarżonego E. P., należy uznać je za oczywiście chybione. Apelujący wskazując szereg przepisów postępowania karnego (art. 4 kpk, art. 7 kpk i art. 410 kpk) oraz podstawę odwoławczą z art. 438 pkt. 3 kpk (błąd w ustaleniach faktycznych), nie podał konkretnych uchybień w sposobie procedowania Sądu Rejonowego. Takie sformułowanie zarzutów utrudnia dokonanie wnikliwej kontroli instancyjnej i ograniczają ją w zasadzie do czynności, które Sąd Odwoławczy jest zobowiązany dokonać z urzędu.

W istocie rzeczy skarżący obrońca zarzuca Sądowi I instancji niedostateczne uwzględnienie na korzyść E. P. jego nieporadności życiowej manifestującej się w aspekcie procesowym, w postaci ograniczenia jego poczytalności. W sprawie faktem jest, iż oskarżony jest osobą upośledzoną w stopniu lekkim. W ocenie biegłych psychiatrów wiąże się to z deficytem w zakresie pamięci logicznej, zmiennością emocjonalną, impulsywnością, a także łatwym uleganiu wpływom otoczenia i sugestiom innych osób. Jednakże – jak uznali ci sami biegli – powyższe okoliczności nie ekskulpują całkowicie jego odpowiedzialności karnej, a przemawiają jedynie za stwierdzeniem znacznego stopnia ograniczenia jego zdolności do rozpoznania znaczenia czynu, jak i kierowania swoim postępowaniem. W tej sytuacji Sąd orzekający dokonał trafnej oceny znamion strony podmiotowej zarzuconego oskarżonemu czynu i uwzględnił w podstawie skazania art. 31§2 kk, jednocześnie w podstawie wymiaru kary wskazując, iż nie korzysta z uprawnienia przewidzianego w tymże przepisie.

Możliwość zastosowania przez Sąd nadzwyczajnego złagodzenia kary przewidziana w art. 31§2 kk, nie oznacza jeszcze, iż w wypadku ograniczonej poczytalności nadzwyczajne złagodzenie kary stanowi regułę. Rozstrzygnięcie o zastosowaniu lub niezastosowaniu dobrodziejstwa wynikającego z art. 31§2 kk jest rozstrzygnięciem w kwestii wymiaru kary i jako takie musi uwzględniać wszystkie ogólne dyrektywy wymiaru kary zawarte w art. 53 kk. W przypadku, gdy Sąd nie korzysta z możliwości nadzwyczajnego złagodzenia kary, to jest zobowiązany uwzględnić

ograniczenie poczytalności w znacznym stopniu przy wymiarze kary. Tak też uczynił Sąd Rejonowy w zaskarżonym wyroku. Kara orzeczona wobec E. P. oscyluje w dolnych granicach ustawowego zagrożenia. Z punktu widzenia postawionego przez skarżącego zarzutu nie sposób więc podzielić wyrażonego w nim zapatrywania, iż Sąd orzekający niedostatecznie uwzględnił powyższą okoliczność łagodzącą.

Przystępując do oceny zasadności zarzutu obrazy art. 4 kpk, art. 7 kpk i art. 410 kpk, której przeprowadzenie wymusza treść art. 433§2 kpk, przede wszystkim należy ponieść, iż analiza pisemnych motywów zaskarżonego orzeczenia dokonana w kontekście tak sformułowanych podstaw odwoławczych nie wykazuje oznak uchybienia tymże przepisom, które mogłyby mieć wpływ na treść zaskarżonego wyroku. Sąd Rejonowy w sposób rzetelny przeprowadził postępowanie dowodowe, a następnie na kartach pisemnych motywów wyroku przedstawił przekonującą argumentację, z jakich powodów zyskały one jego aprobatę, a w jakich odmówił im wiarygodności.

Przy tej okazji podnieść należy, że o sprawstwie oskarżonego E. P. świadczą, oprócz przesłuchanych w sprawie świadków i współoskarżonych, także jego własne depozycje z postępowania przygotowawczego. Pomimo zaprzeczania im na późniejszym etapie sprawy, pokrywają się one z innymi dowodami, tworząc logiczną i spójną całość.

Wobec powyższego, Sąd Odwoławczy nie dopatrywał się naruszenia przepisów zarzuconych w apelacji obrońcy E. P., skutkiem czego wniesiony środek zaskarżenia należało uznać za oczywiście bezzasadny.

Podsumowując dokonaną kontrolę instancyjną, Sąd Okręgowy wydając wyrok reformatoryjny, co do zasady uwzględnił postulaty wywiedzione w apelacjach przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego i oskarżyciela publicznego, zaś za chybione uznał zarzuty obrońcy oskarżonego E. P..

Orzeczenie o zasądzeniu kwoty 516,60 zł za obronę z urzędu w postępowaniu odwoławczym uzasadnia § 14 ust. 2 pkt. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2002, Nr 163, poz. 1348 z późn. zm.).

Powyższy przepis, jak również art. 635 kpk w zw. z art. 627 kpk doprowadziły do zasądzenia od oskarżonych E. P. i A. G. na rzecz oskarżyciela posiłkowego D. K. kwoty po 210 zł tytułem zwrotu kosztów udzielonego mu zastępstwa procesowego.

W sytuacji osobistej i majątkowej wyżej wymienionych oskarżonych uzasadnione było zwolnienie ich od obowiązku ponoszenia kosztów procesu należnych Skarbowi Państwa za postępowanie odwoławcze. Koszty te przejęto na rachunek Skarbu Państwa.

Z tych względów Sąd Okręgowy orzekł, jak w sentencji.